186

ÇALTI
HAFTALIK SİYASİ TOPLUM GAZETESİ

Pazartesi 4 Nisan 1964 Sayı 57

İKİNCİ MASAL ÇAĞI

Ne karganın gakında
Ne arabın sihirli kılında kaldı umut.
Gözünü aç oğlum İbo
Herkes haydut oldu, haydut,

Ahmet KÖKLÜGİLLER

BİR MEKTUP

4-4-1964
HATAY

Sayın Başkan Mehmet Ali Aybara,

Size bu mektubu yazan Hatay ili, Yayladağı ilçesi Karaköse köyünden İşçi Partisine karşı büyük bir ilgi ve sempatisi olan bir işçi vatandaştır. Köyümüz 250 hane olup nüfusu binden fazladır. Diyebilirim ki muhtarımız dahil bütün köy halkı İşçi Partisi saflarına katılıp Parti teşkilâtı içinde yararlı olmayı istiyoruz. Lâkin İşçi Partisinin gerek ilimiz ve gerekse ilçemizde bir teşkilâtı yok. Teşkilâtsız olduğumuz için hepimiz kendimizi başsız kalmış tavuklar gibi görüyoruz. Sizden ricamız ne yapıp yapıp yayladağı ilçesine bir İlçe merkezini açabilmenizdir. Biz hayatını, alın terini, emek gücünü, kol kuvvetini yok pahasına satarak geçinmeğe mecbur olan insanlar artık anladık ki bizim kurtuluşumuz, emeğimizi, gücümüzü satın alan insanla insanların eliyle değil, kendimizin kendi haklarımızı bir teşkilat etrafında toplanarak savunmamızla olacaktır. En ucuz fiatla dahi alıcı bulamadığımız emeğimizin, pazu kuvvetimizin heba olup gittiği bu topraklar, bu vatan, yine biliyoruz ki bu ellerle kalkınıp çağdaş uygarlık seviyesine ulaşır. İşte bunu değerlendirebilme yeteneğine sahip tek parti, çalışan insanları saflarına çağıran İşçi Partisidir. Kâinatta her varlık hayatını çalışarak kazanmak zorunda iken, çalıştırarak yaşayanlara, tabiat kanununu çiğneyen bu varlıklara, son vermek ancak menfaatlerinin nerede olduğunu görmekle kaimdir. Biz Karaköse köyü olarak bunu görebildik, bu bakımdan da teşkilatınıza yani İşçi Partisi saflarına girmek istiyoruz. Şimdiye kadar her gelen bir nutuk çekti, gitti. Bugün nerede ise 21. asra girmek üzereyiz. Yaşayışımızın 16. asır yaşayışından hiç de farkı yok. Bir damla suyun başında yüzlerce insan ışıksız, yolsuz yaşayıp gidiyor. Daha önce de belirttiğim gibi ne yapıp yapıp buralarda bizlerin kendi öz partimiz olan T.İ.P in teşkilatını kurunuz. Sizlerden partiye ait ne varsa, ne çıkarsa, gazete, kitap, dergi v.s. Muhtarlığımız namına gönderilmesini çok rica ediyorum. Bildirilerden, tüzüklerden gönderirseniz hem biz faydalanır hem de civar köylere bunları ileterek sesimizi duyururuz. Ayrıca da namına Partiyi ilgilendiren basına ait ne çıkarsa gönderilmesini rica ederim. Bizim dertlerimiz saymakla bitmez. Bunları siz de biliyorsunuz fuzuli yazıp vaktinizi almak istemem sizlerden tek istediğimiz şey bizlerden ilginizi esirgememenizdir. Lütfen mümkünse buralara partili arkadaşlardan da gönderiniz bize yol göstersinler zira biz ışıksız bırakılarak kör edilmeğe mahkûm edilmiş insanlar bu işlerin yolunu, yordamını bilmekten çok uzağız.

Saygılarla mektubuma son verirken köy namına sizlerden de mektuplar bekliyoruz.

Hoşça kalınız efendim.

Mehmet Döke

DEĞİŞİM

—BEHZAT AY—

Ankara'dan Kızılcahamam'a giderken, bir bacağı kalçasından kesilmiş biriyle tanıştım. Yol boyunca konuştuk. Uyanık biri olduğu her halinden belliydi. «Bacağını kazada mı kaybettin» diye sordum. Güldü. Sonra, «Kore kazasında.» dedi. «Nasıl Kore kazasında?» dedim. «Kore Savaşında» dedi ve devam etti konuşmaya: «Kaza düşünerek olmaz. Kore Savaşı için nerdeyse böyle söyliyeceğim. Nemize gerekti taa Büyük Okyanus yanındaki savaş... Götürdüler. Gittik. Savaştık. Binlerce ölü verdik. Benim gibi sakat kalanlar oldu. Amerika'lılar (hücum cengâver Türkler) deyince kendimizi ileri attık. Kendileri geride çalgı, içki, kadın ile moral eğitimi yapıyorlardı oysa ki... Bunu bugüne kadar çok söylemek istedim, söyliyemedim. Başbakanımızın Amerikalı Gazeteciye verdiği beyanatı okudum da cesaret aldım. Hatta ben o yıllarda D.P. nin icraatını belirten bir şiir yazmıştım. Şöyle başlıyordu şiir:

«Camide ezan
Radyoda Kur'an
Kore'de kurban»

Dedi. Belki konuşmasını sürdürecekti. Fakat Kızılcahamama gelmiştik. Ayrıldık

Eve gelince, bir dergi ile bir mektup verdiler. Mektubu açtım. Bir Ortaokulda Türkçe öğretmenliği yapan Satılmış Emek adlı arkadaştan geliyordu. Mektubuna bir de şiir eklemişti. Orhan Şaik Gökyay'ın «Bu Vatan Kimin» şiirine nazire olarak yazmış. Beş kıt'a. Yalnız birinci kıt'asını yazıyorum şiirin:

«Bu vatan, toprağın kara bağrında
Yirmi milyon köleyi çalıştıranlarındır.
Han, apartman, arsa uğrunda
Soyunu hırsızlığa alıştıranlarındır.»

Türkiye'de bir değişim oluyor. Bunun farkına çoğumuz bugün varıyoruz. Farkında olmayanlar da var hâlâ... Halbuki, tarihi gelişim denen şey kendiliğinden oluyor... Ama, farkında olmayanlar varmış ne yapalım? Onlar da bir gün olur anlarlar.

Eğer bir gelişim olmasa, bacağını korede kaybeden vatandaş, on yıl önce yazdığı şiiri daha o günlerde okurdu. Bugün konuştuğunu o günlerde de konuşurdu. Gerçi, Başbakanın beyanatından cesaretlendim diyor ama, olsun... Elbette bir yerden, bir durumdan cesaretlenecek...

Eğer bir gelişim olmasa idi, Satılmış öğretmen on yıl önce yazdığı gibi, bugünde hamasi şiirler yazardı... Bütün bunlar bir gelişmenin, bir değişimin bir uyanışın sonucudur işte...

Kapının Arkasındakiler...

Yazan : İSMAİL GENÇTÜRK

Bu memleketin, bu ulusun tüm çektiği hep bu kapının arkasındakilerin yüzünden... Kimler bu kapı arkasındakiler? Kimler mi, bu ulusun kurtulmasını istemiyenler. Gerici yobazlar, Atatürk düşmanları ve çıkar uğruna her türlü erdemlerini satanlar...

Bu adamların tek marifeti, bulanık suda balık avlamaktır. Böyle bulanık günlerde ortaya çıkmazlar. Kovuklardan gözlerler boyuna, çıkar sağlayacakları günü.. Bir fen dini buldular mı hemen çıkarlar ortaya. Ve ondan sonra başlarlar kişisel çıkarlarının peşine. Ben bunları suçluyorum, evet bu memleketin çilesi bunların yüzündendir. Eğer bir avuç vurguncu tüccar, emekçiyi sömüren, başkalarının toprağını elinden alan bu tipler olmasaydı, yurdumuzda da sorunu olmayacaktı. Bütün düzensizliklerin, bocalamamızın gerçek suçluları bunlardır. İçlerinde satılmış kalemler, faşizmin savunucuları, kapitalistlerin ortakları var.

Memlekete hizmet, ulusa hizmet dedin mi kapının ardına gizlenen ve ortam bulunca meydana çıkanlarla olmalı savaş. İş böylelerini yenebilmekte.

İşin bel kemiğide böylelerinin yöneticileride ele geçirerek, saklanacak kapı bulabilmeleridir. Bizim yapacağımız bu adamların saklandıkları kapıları açık bırakmak veya kapatmak.. Aman saklanmasınlar kapının ardına. Yoksa bu memleketin başına iş açarlar..

Gerçekler anlaşıldığında ve kapının ardındakilerin yenilgiye uğradıklarında bağırmak istiyorum! Kurtuldu Türkiye diye. Böylece mutlu olmak, memleket için daha çok çalışmak, daima ileriye atılımlar yapmak istiyorum. O zamanı arzulayanların diyecekleri tek şey, işte kapısızlık; bu memleket bizim..

AZİZ NESİN ANLATIYOR

KONUŞAN : Mahmut Kadiroğlu

M.K— Şimdi ben, güçlü mizahçılar ancak bir zübükler hegemonyasının sürüp gittiği toplumlarda yetişebilir desem, ne dersiniz?

A.N— Zübükler hegemonyasının sürüp gittiği toplumlarda mizahın keskinleştiği, geliştiği doğrudur. Ama bu, zübükler hegemonyasının sürüp gitmediği, ya da böyle bir hegemonyanın olmadığı toplumlarda mizah sanatı olmaz, mizahçı yetişmez demek değildir. Çünkü, zübüklerin egemen olmadığı toplumlarda da yine zübükler vardır. Her toplumun zübükleri ve zübüklükleri, o toplumun uygarlık ölçüsü oranında olur. Elbette geri kalmış toplumlarda zübükler egemendir, sayıları daha çoktur, oralarda zübüklük geçerlidir. Ama zübüksüz toplum da şimdilik düşünemiyorum. Çünkü zübüklük, insanın kötü yanı, alçak yanı iğrenç yanıdır. Amaç, zübüklüğün kökünü kazıyıp kurutmaktır; gerçekçi ve ilerici mizahın görevi de budur.

M.K— Mizahçılıkta karar kılmazdan önce başka bir sanat dalında uğraştınız mı hiç? Mizahla ilgilenmeye ne zaman başladınız, sizi mizah yazarlığına iten nedenler nelerdi?

A.N— Ben yazına şiirle girdim; yazdıklarım çok kötü şiirlerdi, bunlara şiir denilemez. Ne var ki, çok daha kötü yazanlara bile şair denildiği oluyor. Bu bir ölçü işi... Şunu unutmamalı : Bütün yazın türlerinde şiir olmalıdır; şiirsiz mizah, şiirsiz tiyatro düşünülemez. Burada anlatmak istediğim «Şairanelik» değildir.

Özellikle mizahçı olmak ereğim yoktu, yazdıklarım mizah oldu, öyle dediler. Çoğun, düşündürsün, acı duyursun diye yazdıklarıma okurlarım güldüler. Ben de bu durumu ayrıca yalanlamak istemedim. Beni mizah yazarlığına iten iki neden oldu. Biri, mizahın yaygınca iletmeye yarayan bir araçtır. İkincisi de, mizah, öbür yazı türlerinden daha çok geçimimi sağlamama yardım etti. Yazarlığa başlayınca, ustalarım, büyüklerim, mizah yazmamı salık verdiler. Bunlar güvendiğim kişilerdi. Tersine, mizah yazma, diyenler de çok oldu, onları dinlemedim. 1944 de yazarlığına başladım. 1938 den 1944 e kadar şiir, hikâye ve başka türde yazdım.

M.K— Toplumdaki aksaklıkları, çürüklükleri yeren, taşlayan bir yazar olduğunuz için karalandınız; gerici-tutucu çevrelerin hücumlarına uğradınız; sürgüne gittiniz ve hapse girdiniz bir kaç kez... Bunların üzerinizde ne gibi etkileri oldu?

A.N— Yazarlığımdan ve düşüncelerimden ötürü bana yapılan türlü baskıların, karaçalmaların etkisiyle durmadan bilendim, yenilendim. Bugün elli yaşındayım; bana genç yazar diyorlar, bundan mutluluk duyuyorum. Bana yapılan baskılar, gençleşmemi genç kalmamı sağladı. Yürüdükleri yolun doğruluğuna inananlara yapılan baskılar, onları daha güçlendirir. Üstelik zaman nice haklı olduğumuzu da gösterdi. Bugün Başkanın ağzından duyduğumuz reformları, yirmi yıl önce yazdığımız için bizi hapse atıyorlardı. Şimdi daha iyi anlıyorum ki, yaşamak ve görmek, intikamların en güzeli, en olumlusu...

17 Nisan Günü Anıldı

Yurdun dört yanında olduğu gibi, İvrindi Öğretmenler Derneği, Köy Enstitülerinin kuruluş günü olan 17 Nisan'ın 24. yıldönümünde bir toplantı tertipliyerek, bugünü anmışlardır.

Kalabalık bir aydın kitlesinin katıldığı toplantıda, Köy Enstitülerinin anlam ve önemi belirtilmiş, Türk köylerini çağdaş uygarlık düzeyine çıkaracak olan bu kurumların tekrar canlandırılması, Köy Enstitüsü sorununun bir yurt sorunu olduğu, kimsenin bu akımı engelliyemiyeceği üzerinde durulmuştur.

Kuşkulu yerlerde insanlar kolay lekelenir. — S. Eyüboğlu

HER HAFTA OĞUZ KÖYÜTÜRK

DENİZİN DURDUĞU YER

İzmir'den aldığım kartta, «Yaşam çok güç!.. Denizin durduğu yeri özlüyorum.» diye yazıyordu. Yıllar var unutmuştum onu. Karadenizde, şirin bir kıyı kentinde tanışmıştık. Duygulu bir çocuktu. G.... de evlenmiş... T... ye geldiği vakit içiyordu. Çoğu kez gülerek, «Ayyaş» diye takılırdım ona. Kızmazdı. Severdi beni. Boynuma sarılarak, «İçmek iyi be!..» derdi. «Hep içeceğim. hep...»

Sonra bir gün boşalmıştı bana. «Toplum» diyordu. «Öldürdü beni. Gençliğimi, duygularımı demir çenberleriyle kıskıvrak bağlıyarak boğdu. Oysaki öğretmen olduğum gece annemin dizleri dibinde ne yeminler etmiştim. Aldıracaktım onu yanıma. Mutlu olacaktık. Seviyordum yaşamı... İşte böyle!.. Sonra G... ye düştük. Kör bir kuyuydu burası. Yalnızdım. Bunalıyordum. Çoğu kez bekâr odamın yoksulluğunda Karşıyakalı kızları, serüvenlerimi düşünürdüm. Dahası, yüreğim dobdolu.., Aşk istiyordum. Sevgi istiyordum. Bir boşluk vardı içimde. İzmir'de duymadığım bir boşluk. Dişiye susamıştım. Sevmesem de yemeğimi yapacak, gece benim olacak bir dişiye. Ve artık İzmir'i, beğenmediğim kızları unutmuştum. Çok kereler gece ter içinde yatağımdan fırlar,|«Aşk, aşk...» diye bağırırdım. «Hepsi yalan!.. Onu ben İzmir'de bile bulamadım. Kimseyi sevemedim. Öyleyse bir kadın olsun yeter...» Oysaki kendimi aldatıyordum. Sabahları güneşle birlikte bunalımlarıma gülerdim. Aşksız yaşam neye yarardıki! Annem gönderdiği mektubunda, yaza geleceğini, romatizmalarının tuttuğunu bildiriyordu. Sonra, «Para gönder» diyordu. Hiç dostum yoktu. Günlük insanlarla bağ kuramıyordum. Bir gün rakıya bel bağladım. Aşk istiyordum, sevgi istiyordum. Ufak bir kent di burası. Hele akşamları... Titrek ışıklar, hüzünler, duygularımı taşırdıkça, artık, «Hep doldur...» diyordum. O anlar çok güzeldi. İşte böylece çırpındım durdum. Bunalımlarımı içkiyle avutmak istedim. Yaşantım, düzenim tüm bozulmuştu. Daha çıplak odama bile ayak basmak istemiyordum. Perişanlığım midemi bulandırıyordu. Taşra işte!.. Bir gün eşraf, sana bir kız gerek dedi. Aptala dönmüştüm. Sesim çıkmıyordu ama içimden, «Belki yaşantım düzene girer» diyordum. Seviniyordum. Ve bir gece, içilen rakılarla peki dedim. Gösterdikleri kızı aldım. Ama mutlu olamadım. Onda bir aşağılık duygusu vardı. Kompleksler içinde... Aşk'ı bırak, kısaca bu evlilikte dirlik bile bulamadım. Anlaşamıyorduk. Sonuda beni sevmiyorsun diye diye öldürdü o. Şimdi daha çok içiyorum. Kendimi unutmak için içiyorum.»

Hak vermiştim ona. Toplumun derinliklerindeki düzensizliklerin kurbanıydı. Çenberleri kıramamış, yenilmişti. Onunla, kasabada sık sık DENİZ'İN DURDUĞU YERE GİDERDİK. Sakin bir köşeydi burası. Rüzgârsız sıcak havalarda, gecenin sessizliğinde bu ölgün sular hoşumuza giderdi. Saatlerce kalırdık orada. Dertleşirdik, Sonra ayrılırken elleriyle o sessizliği göstererek, «Ölüm gibi...» derdi. «Bu durgunluğa imreniyorum.»

Yaşam işte!.. Ama yalnız deyildiki o. Yanıtımda ona, «Aptallığı bırak,» diye çıkışmıştım. «DENİZİN DURDUĞU YERE ÖZLEM, yalnız senin değil, tüm toplumumuzun yazgısı...»

YENİ FELSEFÎ AKIMLAR

Osman Bolulu

-1-

YANGELDİZM:

Doğulu ülkelerin anasını ağlatan akım. Buna inananların en ilginç yönü, kazanmadan geçinme olanaklarını bulmaktır. Başkasını sömürürler, yine de haktan, adaletten söz ederler. Kürsüye çıktı mı, bütün sorunları dümdüz ederler, grayder gibidir herifler. Sakın, iş demeyin, o zaman eşek ölüsü gibi yatarlar. Ülkemizi, Batı uygarlığına kavuşturmak istiyorsak, önce, bu akıma karşı savaş açmalıyız.

VIRVIROLOJİ:

Hanımlar tarafından bilinçsiz olarak yürütülen bir felsefe. Bu akımın en bilinçli kişileri, büyük kürsülerde çöreklenmiştir. Diplomatlar arasında salgın halinde yayılmıştır. Vırvırolistler, incir çekirdeğini doldurmayacak konularda, bir eşek yükü kitap yazacak kadar bilgiç kişilerdir. Lâfla peynir gemisini yüzdürmeyi bunların keşfettiği rivayet edilir.

BULVARİZM:

Bazıları, bu akımı, ülkenin bir köşesi Etiler çağını yaşarken. Milyonlar dökerek bulvarlar yaptırmak sanırlar. Dokunmıyalım burasına. Sabahtan akşama kadar kısrak tımar eder gibi, kendilerini tımar edip caddelere dökülen dişileri de bir kalem geçelim. Bulvarizmin asıl salikleri, günün yirmi dört saatinde kendilerini sürükleyenlerdir. Geçenlerde bir yazar, bunlar için «Zamanın boynuna kör testere vuranlar diyordu. Sap kağınısı gibi sallanarak dolaşmak, bulvaristlerin özelliklerinden biridir. Bu kişileri, bulvarlar önce ayaklarından aşındırmaya başlar, sonra kafalarından çıkar. Dikeyine bir aşındırmadır bu. En şiddetli etkisini, köyden şehire düşmüş aydınlarda gösteriyor. Hani şöyle:

«Köyden indim şehire
«Şaşırdım birdenbire.»

BEROLOJİ:

Dağınık bir akım bu. Hatta içlerinde birbirine düşman olanlar bile bulunuyor. Bereyi avratların kafasına tünetirseniz, moda oluyor: tiyatrolara, suarelere çıkıyor yolu. Sahibinin başını karga yuvasına benzettiğini hesaba katmıyacaksınız.

Mürekkep yalamışların başında bere görürseniz, büyük sanatkârlık megolomanisi teşhisini koyacaksınız. Bir de dindon sakal eklerseniz bereye, feylesof döküntüsü elde edersiniz.

Bereli başın altına çember sakalı yerleştirdiniz mi, mukaddesatçı resmi çizersiniz. Bunların üstüne varmaya gelmez. Dünyayı, sarı öküzün boynundan aldırırlar mı, güm bürtüye gittiğinizin resmidir. Bunların fırın ağızlı siyasi temsilcileri vardır. Önüne durulmaz sözlerle nutuk yağmuru savururlar. Ekonomik güçleri de dehşettir. Lânetlememek uğruna lokmanızı verir de, karın gurultusuna dayanmak zorunda kalırsınız. Dünyanın en gayriresmî ve en kudretli organizasyonu, sakallı berolistler tarafından kurulmuştur. Yaka kaptırmaya gelmez. Üstünüze kırmızı mürekkep dökerler.

Leylekizm—LEYLÂKİZM:

Bildiğiniz leylâk çiçeği ile ilgisi yok. Hacı Baba leyleğin uzun bacaklarına izafeten uydurulmuş bir ad olsa gerek. Son yıllarda moda oldu. Hani etekler, dizkapak üstüne çıkalı. Leylekistler, erkeklerin bol olduğu saatlerde bulvarlara dökülürler. Kafeteryalarda bacak bacak üstüne atıp Orhan Velinin «Böyle de yatılmaz ki» mısraını hatırlatmaktan zevk alırlar.

Erkeklerce de pek rağbet

Devamı 4 de

Canım Anadolu kuşku yüzünden gülümsiyemez olmuştur. S. Eyüboğlu

BİZE GELENLER

KUR'AN
Ali Hikmet Berki
Yangıçoğlu Matbaası
Ankara—1963
Bedeli: 5 lira

Şafak Çocukları (Şiirler)

Galip Mükerrem ATAÇ
Aysınlar yayınevi
Emek han. No: 23- Cağaloğlu.
İstanbul

Bedeli: 250 Kr.

Yeni Felsefî Akımlar

(Baştarafı 3 de)

bulan bir akım bu. Çalı bacakların, etlitoplu bacakların ardında caddeleri arşınlamaktan garip bir hoşlantı duyarlar.

Paçasını dizinin üstüne çeken kadın, çalı bacaklı olursa; bu akıma leylekizm diyorlar. Yok, kadının bacakları, Roma saraylarının sütunları gibi akça pakça, pergelli ise o zaman leylâkizm diyorlar. Böylesi de değer doğrusu.

ÇUKUROVA'DA YAZ DRAMI

Yaz aylarında Çukurova
En az Yemen kadar yanar kavrulur
Pamuk tarlalarında ırgat türküleri
Buram buram ter kokar
Yaz aylarında Çukurovada
Neye dokunsanız kor gibi yakar
Seyhandan Ceyhandan su değil
Irgat teri akar

Yaz aylarında Çukurovaya
Kelebek gibi savrulur ırgat
Ta.. Dıyarbakırdan Malatyadan Muştan
Kayseriden Adıyamandan Maraştan
Kelebek gibi savrulur ırgat

Çaresizlik taşa çalar insanı
Pula satar çaresizlik
Ekin zamanı ekin pamuk zamanı pamuk
Çeltik zamanı çeltik
Genede güz sonu çuval boş cep delik
Kahrolasın kahrolasın fakirlik

M. Nuri AYVALI

Güven Kuyumcu

Her nevi Mücevherat
Alınır - Satılır

Tlf. 11 91 SAMSUN

Ortakçılar

Talip Apaydın'ın
Romanı

İmece yayınlarında çıktı

KAVEL

Hasan Hüseyin'in Şiirleri Çıktı
ATAÇ KİTABEVİ İSTANBUL

ÇALTI: Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni
Oğuz Koyutürk

Sayı 57 Yönetim yeri : Cumhuriyet Alanı

Fiatı: 25 krş SAMSUN

Abone Koşulları : 6 Aylık 5 Lira
Yıllık 10 Lira

Asıl özgürlük küşkudan kurtulmakla başlar. — S. Eyüboğlu.